

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, § 2, ændringsforslag nr. 2, § 3, således ændret, ændringsforslag nr. 3 og 4, § 4, således ændret, §§ 5-7, ændringsforslag nr. 5, § 8, således ændret, og § 9 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om særlig ydelse til langvarigt ledige [af Hanne Reintoft].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXVII) findes i tillæg A. sp. 3071, fremsættelsen i tidenden sp. 4394).

Forslaget sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Det forslag, fru Hanne Reintoft har fremsat, går ud på, at der skal ydes en uges ekstra arbejdsløshedsunderstøttelse til personer, der i perioden fra 1. oktober 1970 til 30. april 1971 har haft mindst 30 ledige dage.

Det kan overraske, at fru Hanne Reintoft har fundet anledning til at fremsætte dette forslag. Overraskelsen bliver til forbavselse, når man læser, hvormed forslaget begrundes. Det begrundes med følgende indledningsbemærkning:

„Trods regeringens talrige udsagn om, at regeringens politik tilstræber fuld beskæftigelse, og trods statsministerens gentagne påstande om, at der for øjeblikket i Danmark er fuld beskæftigelse, viser arbejdsløshedsprocenten, at ledigheden stiger i alvorlig grad . . .“

Når jeg siger, at overraskelsen ændres til forbavselse, når man læser dette, er det jo, fordi det simpelt hen er i strid med kendsgerningerne. Arbejdsløsheden har procentvis

været mindre i den halvårsperiode der her er tale om, end i den tilsvarende halvårsperiode året i forvejen. Året i forvejen var den lavere end det foregående år, og det foregående år var den lavere end året før igen, så den udvikling, der skitseres, er simpelt hen forkert. Forslaget er dårligt berundet, og ganske specielt er den begrundelse, det ærede medlem selv anfører, forkert.

Jeg kan ikke anbefale folketinget at vedtage et sådant forslag.

Helge Nielsen: Da mit partis ordfører, hr. Erling Dinesen, ikke kunne være til stede i dag, skal jeg på hans vegne komme med nogle bemærkninger til det her fremsatte forslag.

Der kan efter vor opfattelse ikke være tvivl om, at vi står over for stigende beskæftigelsesmæssige problemer. Ganske vist har arbejdsministeren nu her fra talerstolen prøvet at bilde os ind, at der ikke er nogen problemer, og at ledighedsprocenten ikke er anderledes, end den var sidste år, at den måske oven i købet er lavere, end den har været tidligere. Dette til trods ved arbejdsministeren, går jeg ud fra, hvordan det ligger inden for byggefagenes arbejdsløshedskasser. Der er der til trods for en ekstraordinært mild vinter næsten tale om en fordobling af ledigheden sammenlignet med sidste år. Hvis arbejdsministeren ikke er klar over det, kan han slå det efter i arbejdsdirektoratets skrivelser og tabeller, som viser det. Alting tyder på, at situationen bliver alvorligere, jo længere vi kommer hen på året. Der blev i 1970 påbegyndt 10.000 færre lejligheder end året før; parcelhusbyggeriet er i tilbagegang, og det sociale boligbyggeri har store problemer. Jeg tror ikke, det er urealistisk at regne med, at ledigheden inden for byggefagene i indeværende år vil blive mindst 50 pct. større end i 1970, et ret højt tal på årsbasis.

At dette er et tilsigtet resultat af regeringens økonomiske politik, kan der vel ikke herske megen tvivl om. Jeg har et par gange haft lejlighed til under diskussioner med boligministeren at pege på denne side af sagen. Jeg er blevet endnu mere bestyrket i denne opfattelse ved i Aktuelt i dag at læse, hvad arbejdsministeren sagde i en tale i går for Jydsk nationaløkonomisk Forening. Jeg kan naturligvis ikke garantere for, at citatet

[Helge Nielsen.]

er rigtigt, men vil gerne gengive, hvad der står i Aktuelt's referat. Arbejdsministeren sagde, at boligbyggeriet har nået et omfang, som vil være tilstrækkeligt, måske mere end tilstrækkeligt, de kommende mange år, og senere i sin tale konstaterede arbejdsministeren, at bolignøden i ordets økonomiske forstand er overvundet. Jeg vil gerne have en definition af, hvad bolignød i økonomisk forstand er, og jeg vil også gerne have en bekræftelse på, om det er regeringens ønske og fremtidige politik, at igangsættelsestallet for byggeri skal endnu længere ned, end det er i øjeblikket. Jeg ved, at arbejdsministeren er en stærk mand i regeringen, men jeg har ikke af boligministeren fået det samme indtryk af ønsket om fremtidens boligbyggeri. Men det er måske arbejdsministeren, der i højere grad angiver tonen på dette område?

Det økonomiske råds formandskab regner også med, at der sker en afdæmpning i hele erhvervslivet, og at denne afdæmpning på det indenlandske område ikke kan opvejes af stigende eksport. Det er så en ringe trøst, at vismændene føjer til, at arbejdsløsheden i højere grad vil ramme de udenlandske arbejdere end de danske.

Beskæftigelsessituationen ser altså trods arbejdsministerens tal noget mørk ud, og på denne baggrund er det efter vor opfattelse ikke særlig konstruktivt af fru Hanne Reintoft at fremsætte dette forslag. Det havde været langt bedre, hvis det socialdemokratiske forslag til generelle forbedringer af undersøttelsen, som desværre blev stemt ned her i folketinget for kort tid siden, var blevet gennemført. Det havde betydet generelle og varige forbedringer. Det havde været noget, man kunne tage og føle på.

Men trods denne realitet, trods dette forslags mangelfuldhed, vil vi gerne fra socialdemokratiets side være med til at forbedre de arbejdsløses vilkår. Vi finder som sagt ikke forslaget det allerbedste og havde gerne set en mere konstruktiv måde at løse pro-

blemerne på. Vi vil primært gå ind for, at man fremmer beskæftigelsen i byggesektoren, ordner byggeriets økonomiske situation og dermed gennemfører den forbedring, som de arbejdsløse inderst inde helst vil have. Men kan vi ikke få en mere langsigtet lovgivning gennemført for de arbejdsløse, så vil jeg i hvert fald på socialdemokratiets vegne sige, at vi i udvalgsarbejdet vil se positivt på det af fru Hanne Reintoft fremsatte forslag.

Winther: Som det allerede er citeret af arbejdsministeren, anfører fru Hanne Reintoft i sine bemærkninger til forslaget, at arbejdsløshedsprocenten stiger i alvorlig grad, og at regeringen med sin politik har ført et stort antal mennesker ud i arbejdsløshed. Nu er det ikke min opgave på nogen måde at søge at anfægte fru Hanne Reintofts ret til at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om, hvad hun måtte have lyst til. Men et minimumskrav burde vel være, at begrundelsen for forslaget ikke er i direkte modstrid med de rent faktiske forhold.

Sandheden er nemlig den ganske enkle, at antallet af beskæftigede i industrien er steget med 30.000 i denne regerings tid, og at ledigheden i februar i år var den tredjeløveste i 13 år, samt at ledigheden i marts også var mindre end på tilsvarende tid i fjor. For så vidt angår de langvarigt ledige, kan jeg oplyse fru Hanne Reintoft om, at procenten i januar for gruppen med 0-50 dages ledighed var 4,9 imod 6,2 i januar 1968 eller med andre ord 1,3 pct. lavere, og at den for gruppen med en ledighed på 51 dage eller mere var 0,5 mod 1,6 i januar 1968. At forslaget vil virke i direkte modstrid med bestræbelserne for at føre en aktiv arbejdsmarkedspolitik, der har som sigte at opretholde den høje beskæftigelsesgrad, skal jeg kun nævne for fuldstændighedens skyld.

Jeg formoder, at det fremgår klart af disse bemærkninger, at det konservative folkeparti ikke kan støtte det fremsatte forslag.

Robert Christensen: På venstres vegne skal jeg meddele, at vi i forrige folketings-samling var med til at vedtage loven om arbejdsløshedsunderstøttelse, og at vi i denne samling har vedtaget loven om mobilitetsfremmende ydelser. Vi mener såvel i dag som dengang, at det, vi vedtog, var rigtigt, og vi er derfor ikke i stand til at medvirke til det foreliggende forslag.

Erik Hansen (Ålborg amt): Vi har gentagne gange drøftet arbejdsmarkedslovgivningen her i tinget og forbedret den gang på gang. En af de ting, jeg synes man skal være opmærksom på, når man står med et forslag til folketingsbeslutning som dette, er, at da man i 1957 bevilgede midler efter en skabelon som denne, stod vi med en understøttelse, der svarede til 50 pct. af normalindkomsten. Efter den ændrede lovgivning om arbejdsløshedsunderstøttelse står vi nu med en dækning op til 80 pct.

Men også på anden måde er der noget, der er værd at tænke på, nemlig at ved sammenligning med den solidaritet, som vort samfund udviser over for dem, som står uden beskæftigelse, kan vi i høj grad måle os med de lande omkring os, som vi til daglig sammenligner os med. Ingen har vel overhovedet en arbejdsløshedslovgivning, der udviser større solidaritet med dem, der er uden beskæftigelse, end vi har her i landet. Jeg er meget vel opmærksom på, at når man står uden beskæftigelse og må nøjes med den levedof, der kan skabes ud fra 80 pct. af normalindtægten inden for fagområdet, er denne levedof i høj grad utilfredsstillende. Men jeg vil alligevel gerne sige, at det, man på dette område har nået, også giver os økonomiske begrænsninger i retning af, hvad vi kan gå videre til.

Med disse bemærkninger skal jeg sige, at det radikale venstre ikke kan støtte forslaget til folketingsbeslutning.

Villy Christensen: Hr. formand, jeg vil gerne spørge: er mødet hævet?

Tredje næstformand (From): Hvad mener det ærede medlem?

Villy Christensen: Jeg ser ingen folk her i salen.

Tredje næstformand (From): Ønsker det ærede medlem at fortsætte?

Villy Christensen: Ja tak.

Tredje næstformand (From): Vær så god.

Villy Christensen: Jeg håber ikke, det er udtryk for en hån imod den gruppe, dette forslag drejer sig om, at folk ikke er mere interesseret.

Man taler om en ekstra uges understøttelse til folk, der har gået arbejdsledige i mere end 30 dage. Det er jo kedeligt, ja, nærmest tragisk i et land, som forsøger at udråbe sig som et foregangsland, et velfærdssamfund. Jeg vil spørge: et velfærdssamfund for hvem? Det er det ikke for den gruppe borgere, som går arbejdsledige, og hvoraf en stor gruppe må klare sig for 450 kr. om ugen, og det endda før skatten er trukket.

Det er især tragisk, at en større gruppe arbejdsledige findes inden for byggesektoren, for borgerne råber på boliger, selvfølgelig boliger, der kan betales, og hvor finansieringen ikke tager over halvdelen. Der er stor mangel på skolebyggeri, hospitaler, plejehjem, børnehaver og vuggestuer og deslige. Samtidig skriver aviserne, at kreditstramning vil give byggekaos. Byggefirmaer vil krakke i hundredvis, og mange bliver arbejdsledige. Ja, i Nordjylland har vi for øjeblikket en ledighed i byggefagene på imellem 10 og 32 pct. Deraf topper murerne med de 32 pct., snedkerne og tømrerne har 10 pct. og arbejdsmændene 12 pct.

Vores regering siger, at vi skal have balance i vores økonomiske situation, vi skal have en større eksport, et mindre forbrug og en større opsparing. Man må altså undskyldes — det er muligt, det er mig, der er noget galt med, men jeg forstår altså ikke denne regerings politik, hvis det er dens mening at afhjælpe dette lands dårlige økonomiske situation. Jeg må indrømme, jeg har kun gået i en skole med 2 klasser og ellers høstet mine erfaringer fra det praktiske liv. Men de praktiske erfaringer har jeg hentet fra mit 11. år, og de har altid sagt mig, at boligen er en livsnødvendighed og ikke en luksus, ikke i vores klimatiske forhold. Hospitaler og plejehjem er en menneskeret, bør-

[Villy Christensen.]

nehaver og vuggestuer en nødvendighed, hvis vi vil have frigjort den arbejdskraftreserve, man har i de hjemmegående husmødre. Og landets vigtigste råstof, den arbejdskraft, som skal bruges til forædling af vore varer, forsømmer man at bygge de uddannelsescentre til, som er nødvendige for at give dette vort råstof den størst mulige viden og kunnen, dermed en højere værdi og dermed også bedre konkurrencemuligheder for landet.

Den kreditstramning, regeringen har skabt inden for byggesektoren, har regeringen bevidst indført for at skabe arbejdsløshed inden for byggefagene, for at denne arbejdskraft kunne gå over i den eksporterende industri. Men denne ledighed er skabt, uden at der i den eksporterende industri er skabt et tilsvarende antal arbejdspladser til at opsyge de lediggjorte arbejdere. Dette er for mig at se ved at grænse til det grundlovsstridige, da grundlovens § 75 siger:

„Til fremme at almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde på vilkår, der betrykker hans tilværelse.“

Da den store gruppe arbejdsledige borgere, dette beslutningsforslag omhandler, er dem, der er mindst skyld i den dårlige økonomiske situation, vort land står i, kan jeg på mit partis vegne give forslaget mit partis fulde tilslutning. Men det giver ingen løsning. Det er arbejde, vi skal have.

SF har også fremsat et beslutningsforslag her i folketinget, det er ikke kommet på dagsordenen endnu. Vi vil have folketinget til at opfordre regeringen til at fremskynde igangsættelsen af planlagte offentlige bygge- og anlægsarbejder mest muligt med særlig hensyntagen til de arbejdsløshedsramte områder i landet, bemyndige regeringen til i fornødent omfang at disponere over de for finansåret 1971-72 forudsete bevillinger allerede inden finansårets begyndelse samt opfordre regeringen til at søge finansudvalgets tilslutning dels til de omlægninger af bevillingerne for 1971-72, som bekæmpelsen af den lokale arbejdsløshed inden for bygge- og anlægssektoren måtte tilsige, dels til genbevilling af ikke forbrugte bevillinger for 1971-72 til bygge- og anlægsformål.

SF har tidligere flere gange stillet forslag i dette ting om fuld erstatning for tabt ar-

bejdsfortjeneste. Det er en ret, vore borgere har. Den arbejdsløshed, vi har fået inden for byggesektoren i dag, er bevidst skabt af regeringen.

Regeringen er i grunden selv skyld i landets betalingsunderskud til udlandet ved at holde underskuddets største årsag skattefradragsberettiget, nemlig reklamen. Det er reklamen, der skaber det store kunstige behov — jeg siger: kunstige behov — og et større merforbrug, end landets produktion kan bære. Reklamen går i mange tilfælde så vidt, at den bruger halvnøgne kvinder for at friste folk til at købe. Den reklamerer ikke så meget for at oplyse om varens værdi som for at skabe et behov i befolkningen.

En anden stor årsag er det, jeg vil kalde landets største narkomani. Vi taler og skriver så meget om stofmisbrug og de unge og om dette stofmisbrugs belastning af vore hospitaler. Men vi har et stof her i landet, vi næsten alle er forfaldne til, og for hvis indkøb vi ikke har nogen økonomisk stramning. Dette stof er bilen, der kræver enorme investeringer i veje, parkeringspladser og broer og har beskyttelse ved nybyggeri i, at der til den er fra 1½ til 2 parkeringspladser for hver bolig. Den er skyld i enorme investeringer i benzinservicestationer. Den dræber alene i Danmark årligt mellem 1.000 og 1.100 mennesker og kvæster mellem 30.000 og 40.000, og mange af disse kvæstede er invalide for livstid og fylder vore hospitaler. Men til den er der ingen mangel på penge.

En anden ting er fradragsretten af personlig gæld, ikke mindst inden for det store, luksusprægede parcelhusbyggeri. Men det røres der heller ikke ved. Nej, vi præmierer folk for at stifte gæld og straffer dem, der sparer op. Derfor vil jeg sige til regeringen: gør noget ved disse ting, som her er nævnt. Se at få sat gang i det byggeri, der er behov for, og til penge, som folk kan betale.

Men da vi ved, at det ikke lader sig gøre fra den ene dag til den anden, hilser jeg dette beslutningsforslag velkommen, og jeg lover som sagt endnu en gang mit partis fulde tilslutning. Lad os holde op med at rette bager for smed.

Kjær Rasmussen: Vi vil naturligvis stemme for det forslag, fru Hanne Reintoft her har fremsat. Beskæftigelsesproblemerne

[Kjær Rasmussen.]

inden for byggefagene har længe været store, og læser man perspektivplan og vismandsudtalelser, ser det ud til, at de bliver større endnu. Der er således ikke tale om sæsonbestemt ledighed, men om en ledighed, der tegner til at blive ganske permanent, og som har sit udspring i den politik, regeringen fører, altså en tilrettelagt ledighed, hvis formål er at overflytte arbejdere fra bygge- og anlægssektoren til eksportindustriektoren. Til fremme af dette formål har folketingsflertallet da for øvrigt også sikret det private erhvervsliv en lov om offentlig arbejdsformidling; den såkaldte „deportationslov“, som hurtigt skal sikre erhvervslivet arbejdskraft dér, hvor der måtte mangle en sådan.

Vi må altså konstatere, at den eksisterende ledighed i byggefagene er fremkaldt bevidst, og herefter opstår så spørgsmålet, om 1 uges ekstra understøttelse er den helt rigtige løsning i den givne situation, ja, om et sådant forslag er „Løsningen“, med stort L. Det mener vi ikke det er. Når regeringen gennem sin økonomiske politik skaber en vis portion arbejdsløshed, så må det også være regeringens og samfundets opgave at sørge for, at der udbetales en egentlig erstatning, altså 100 pct.s erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

VS har stillet forslag om en sådan 100 pct.s erstatning her i folketinget, men desværre kunne hverken socialdemokratiet eller VKR-partierne stemme for det, så det faldt. Men det fald kan jo ikke skyldes, at man ikke havde nogen finansieringsmuligheder, for man kunne blot have interesseret sig for de 11 punkter, som Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund fremsatte den 29. september 1970, og som bl. a. indeholdt krav om kraftig skærpelse af kapitalvindingsafgiften, udbygning af krydsrevisionen, afvikling af de urimelige opsparingsordninger og kontrol og styring af de store investeringer i det private erhvervsliv. Der var flere punkter endnu. Der er altså penge at hente. Dertil kunne man så koble de mange forslag; VS har stillet i den hensigt at få skaffet nogle flere penge frem til beskættning. Men vore forslag har folketinget ikke villet beskæftige sig særlig seriøst med, og de 11 krav fra Arbejdsmandsforbundet blev glemt lynhurtigt, efter at de var fremsat,

naturligvis fordi de kunne være for ubehagelige i overenskomstsituationen.

På denne baggrund må vi anse det her foreliggende forslag for at være kortsigtet, som jeg også allerede har sagt én gang. Men vi ser naturligvis hellere dette end ingenting, og vi vil være i stand til at stemme for det, når tiden kommer.

Forslagsstilleren (Hanne Reintoft): Arbejdsløshed burde være en meningsløshed i et samfund som vort. Med de behov, der eksisterer for udbygning i hele samfundet, for udbygning af den kollektive trafik, for det boligbyggeri, vi mangler i så skrige grad — selv om også jeg har set arbejdsministerens besynderlige udtalelse om, at vi har boliger nok; man må ikke kende meget til befolkningen, når man kan komme med en sådan påstand — med behovet for institutionsbyggeri osv., skulle der være mulighed for fuld beskæftigelse herhjemme, og ikke mindst i bygge- og anlægsvirksomheden. At der ikke er det, turde være gået op for de fleste. Men jeg kan forstå, at arbejdsministeren ikke har fattet det, og jeg skal i den anledning komme med nogle ganske tørre og triste tal til arbejdsministeren.

Murerne i København kan i dag melde 27 pct.s arbejdsløshed, murerne i Ålborg 32 pct.s arbejdsløshed og murerne i Århus 37 pct.s ledighed. Malerne i vore to største byer har 10 pct.s ledighed. Så kom ikke her og sig, at der ikke er arbejdsløshed. Man kan manipulere med statistik, og jeg kan godt forstå, at man gerne vil skjule disse uhyggelige kendsgerninger, men at komme og påstå, at der ikke er arbejdsløshed af ganske, ganske alvorlig art, er i strid med sandheden. Må jeg så lige dertil sige: selv om det var, som ministeren påstod, at der kun var nogle ganske få langvarigt ledige, hvorfor kan man så ikke hjælpe dem? Så skulle det da være meget enkelt og meget billigt at hjælpe dem. Jeg kan derfor slet ikke se, at det skulle være et modargument. Vi har et samfund med meget gunstige investeringsbestemmelser, med alle mulige og næsten også umulige lettelser for virksomhedsejere og kapitalbesiddere, og vi skulle, hvis samfundet overhovedet kan fungere, hvad regeringen jo påstår det kan, være i stand til at skaffe fuld beskæftigelse. Vi skulle kunne udbygge det, så der var beskæftigelse til alle

[Hanne Reintoft.]

hænder, hvad vi lover i vor grundlov, så der ikke var arbejdsløshedsøer og egnsudviklingsområder, så der ikke var ledighed i nogle egne, mens vi på kynisk og umenneskelig måde importerer arbejdskraft fra udlandet til andre landsdele. For dem, arbejdsløshed rammer, er den en meningsløshed, og de er i deres fulde ret til at anlage samfundet for manglende planlægning, manglende evne til at disponere og ikke mindst manglende menneskesyn. Men for en borgerlig regering og en arbejderfjendsk regering som denne er der vel nok mening i det.

Fra regeringens side snakker man hele tiden om landets økonomiske krise. Man ved, den kunne løses ved at slå ned de rigtige steder: ved at standse jord- og ejendomspekulation, ved importbegrænsning af ting, vi ikke har råd til, ved stop for skattesvindler og den krampagtige holden sig til ugunstige handelsaftaler med NATO-partnere, vi ikke tør ryste os fri af. Det vil man ikke. I stedet for vil man begrænse de almindelige lønmodtageres forbrug. Man vil begrænse de samfunds nødvendige investeringer og standse de samfundsnyttige produktionsgrene som f. eks. det boligbyggeri, som hele landet trænger sådan til.

Man bruger koldt og kynisk arbejdsløsheden som finanspolitisk redskab, og hr. Winther stod op her, jeg tror såmænd mere eller mindre uvidende, og indrømmede det, idet han kom med den forbløffende udtalelse, at det at hjælpe de arbejdsløse nu ville hindre en aktiv arbejdsmarkedspolitik. Jeg vil gerne have en forklaring på, hvordan det at give ordentlig hjælp til arbejdsløse kan hindre en aktiv arbejdsmarkedspolitik. Er det en erkendelse af, at man simpelt hen finanspolitisk manipulerer med arbejdskraften for at kunne trykke lønnen og for at kunne koste den derhen, hvor man vil? Anden forklaring kan der næppe være. Ellers vil jeg gerne høre den.

Denne politik, som kommer til udtryk her, sagt lige ud eller usagt fra konservativ side, betaler de arbejdsløse. De betaler den med økonomiske vanskeligheder, med konflikter med sig selv, deres familier og deres samfund, og de betaler den med følelsen af mindreværd og meningsløshed. Men fra regeringens side er man så ligeglad med dem, at man ikke engang gider tale til dem, for

ikke at sige tale med dem, når de kommer ind og står og venter i timevis på allernædigst at få lov at gribe en minister i frakken, når han kommer forbi og affærdiger dem med nogle ligegyldige ord. De bliver nemlig lige præcis behandlet, som den borgerlige regering betragter dem: som nogle ligegyldige og mindreværdige individer, som man kan disponere med i sin fint, aktive arbejdsmarkedspolitik. Oven i købet tillader man sig indimellem at komme med asociale udtalelser om, at når der ikke er arbejdsløshed, kræver arbejderne enten ublu betaling, eller også tillader de sig sandelig at tage en øl.

Men hvordan kan noget sådant lade sig gøre? Det kan desværre lade sig gøre i et samfund, hvor en stor del af fagbevægelsen er under socialdemokratisk indflydelse og ikke tør sætte arbejderklassens samlede kræfter ind for at få lavet forholdsregler, der modarbejder muligheden for en sådan politik. Jeg er da ganske enig med hr. Kjær Rasmussen i, at forslaget er kortsigtet. Vi vil nu aldrig nogen sinde være bange for at imødekomme arbejderklassens akutte vanskeligheder, og vi har da også sammen med dette kortsigtede krav fremsat et langsigtet krav sammen med VS, nemlig et krav om 100 pct.s dækning for tabt arbejdsfortjeneste. Fuld beskæftigelse eller 100 pct.s dækning for tabt arbejdsfortjeneste er hovedkravet, og det, at socialdemokratiet i sin tid gik med til kun 80 pct.s dækning og nu foreslår det, man så fint kalder egentlig dækning, nemlig 90 pct., er en fejl disposition, der medfører, at noget sådant som dette kan ske.

Jeg ved godt, at man hævder, at man anskuer tingene udelukkende ud fra en såkaldt socialpolitisk synsvinkel. Man hævder, at det er billigere at være arbejdsløs end at være i arbejde. Det passer nu for det første ikke, og man anstiller da heller ikke fra socialdemokratiets side denne betragtning i anden lovgivning, f. eks. ved beskætning af udearbejdende kvinder. Men lad det ligge i denne omgang.

Den 100 pct.s dækning er selvfølgelig et socialt krav i og med, at en indbygger i et anstændigt land har krav på arbejde; og i og med, at det loves ham i vores grundlov. Det, den socialdemokratiske arbejderbevægelse burde have forstået, var, at kun ved en kon-

[Hanna Reintoff.]

sekvent 100 pct.s dækning ved ledighed kan man fratage en arbejdsgiverregering som denne muligheden for at manipulere med arbejdsløsheden som et finanspolitisk redskab i en økonomisk krise. Det er den vigtigste baggrund for 100 pct.s kravet.

Nu har vi den elendige såkaldte 80 pct.s erstatning, dvs. for manges vedkommende kommer den helt ned på 50 pct. De højtlønnede kommer ned på grund af 90 pct.s grænsen for håndværk og industri i gennemsnit og de lavtlønnede på grund af dagpengesatsernes beregning, fordi lavtlønsområderne trækker ned. Oven i denne elendighed har vi så et skattetræk, der er helt urimeligt. Erstattede man mistet indtægt 100 pct., kunne man tillade sig at betragte det som normal lønmodtagerindtægt. Men er det bare en social almisse, kan man ikke belaste en anstrengt økonomi på den måde.

Hovedproblemet her er selvfølgelig også, hvis vi skal se det langsigtede, at få løftet den skattefri bundgrænse, og den skal såmænd ikke så højt, før arbejdsløshedsunderstøttelsen falder under den.

Da man indførte 80 pct.s reglen, erkendte man, at visse familier grupper ville få dårligere vilkår end før, når huslejhjælp osv. faldt fra. Man indførte derfor i forsorgsloven mulighed for at hjælpe disse specielle familier, men gav meget, meget snævre regler for hjælp. Alligevel har statsministeren tilladt sig at stikke protesterende arbejdsløse murersvende denne paragraf i næsen, og landets arme socialkontorpersonale i de pågældendes hjembyer må hver dag sidde og forklare, at statsministeren ikke kendte loven. Man har ikke fuld erstatning for indtægts-tab, og der er uendelig små ekstra hjælpemuligheder. Til gengæld har folk i visse fag, lige meget om man vil indrømme det eller ej, gået ledige længe, mange har gået ledige, og de har fået lov til at betale en stor skat.

Den langvarige ledighed under disse vilkår har givet mange familier store vanskeligheder. I begyndelsen klarer man dagen og vejen, men når det står længe på, bliver situationen katastrofal, og meningsløsheden og depressionen melder sig. Jeg synes ikke, der skal så megen indlevelsesevne til at forstå, hvordan det må være at gå ledig, føle sig overflødig i sit samfund, rende til kontrol, gå på socialkontoret og blive afvist, se

sin familie mangle både det ene og det andet, selv om man ønsker at arbejde for dem og skaffe dem det. En folkevalgt forsamling burde vel kunne forstå, hvad dette betyder, og hvordan en fattig og trist hverdag slider i længden.

Vi ved i vores parti, hvor vanskeligt mange af de langvarigt ledige har det. Vi ønsker for det første at skaffe dem stabilt arbejde og for det andet fuld erstatning ved ledighed. Når vi alligevel stiller dette beskedne krav, er det, fordi vi ved, at det simpelt hen er en nødvendighed for mange familier i dag. Man har lavet det så dårligt for dem, at selv denne lille hjælp er en nødvendighed. Det er denne regerings skam og skændsel, at der i et samfund som vores er arbejdsløshed, og jeg kan godt forstå, at arbejdsministeren prøver at skjule det. Det er dens skam og skændsel, at kompensatio- nen herfor er så ringe, at man ikke kan leve af den. Lad mig sige til hr. Erik Hansen (Ålborg amt), at der er samfund, hvor der slet ingen arbejdsløshed er. Vi afskyr at bede denne regering om noget. Vi vil helst af med den. Det er ikke vores sag at bede om almisse, og det er ikke danske arbejderes sag at bede om almisse. Lad mig derfor understrege, at dette er ikke en bøn, men et krav om at få penge, som folk retmæssigt er blevet snydt for, fordi der ikke er skaffet dem arbejde, og fordi de ikke har fået kompen- sation for mistet indtægt. Det er et krav fra de arbejdsløses side, som de har ret til at stille, og som burde følges, fordi det er et rimeligt og retfærdigt krav på baggrund af en uretfærdig behandling.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard):
Hr. Helge Nielsen spurgte mig lidt ud i an- ledning af nogle bemærkninger, jeg frem- kom med i går aftes i Jydsk nationaløkon- omisk Forening. Det, jeg dér gav udtryk for, var ikke, at der var brug for et mindre bo- ligbyggeri i de kommende år end hidtil, men at alt pegede i retning af, at der i de kom- mende år bør ske afgang af arbejdskraft i et vist omfang fra bygge- og anlægsgene. Jeg begrundede det med, at hvis man oprethol- der boligbyggeri af det omfang, som man i de senere år er nået op på, ca. 50,000 boliger årlig, altså ikke nogen yderligere stigning, men en fortsat vis stigning i det offentliges bygge- og anlægsarbejder — jeg tror, det

[Arbejdsministeren.]

nogenlunde vil svare til det behov, der er — så vil den fortsatte lykkelige rationalisering af bygge- og anlægsprocessen føre til, at der bliver overskud af arbejdskraft inden for bygge- og anlægsgangene; og derfor bør man overveje, hvordan en vis afgang af arbejdskraft fra disse fag kan ske. Det er naturligvis ikke en afgang, der har til formål at skaffe arbejdsløshed i bygge- og anlægsgangene; men tværtimod at undgå, at arbejdsløshed i bygge- og anlægsgangene bider sig fast.

Fru Hanne Reintoft og andre ordførere har været inde på, at det er en dårlig arbejdsløshedslovgivning, vi har, og at det er en karrig understøttelse, der gives. Jeg synes ærlig talt, at det er dristigt at sige dette ganske få dage efter, at LOs hovedbestyrelse har givet udtryk for, at det er noget i retning af et angreb på arbejdernes interesser, når jeg gør mig visse anstrengelser for at undgå, at der skal være arbejdsløshed mellem jul og nytår, og at man skal henvende sig til arbejdsløhedskasserne i dette tidsrum. I det hele taget er der visse sider af den diskussion, der er foregået her i dag, som jeg har svært ved at forstå.

Det er en kendsgerning, at den samlede arbejdsløshed har ligget på et væsentlig lavere niveau i det sidste halve års tid, end den har gjort på tilsvarende årstid i en årække. Hvorfor fremsætter man så dette forslag om ekstra arbejdsløshedsunderstøttelse i år, når man ikke gjorde det i fjor, når man ikke gjorde det i forfjor? Den forklaring, jeg synes jeg har fået, er, at i år samler den ledighed, vi har, og som altså er mindre, end den plejer at være, sig i en vis udstrækning om bygge- og anlægsgangene. Men er det da en begrundelse? Hvorved adskiller de, der er beskæftiget i bygge- og anlægsgangene, sig fra andre? Derved, at de stort set har en højere løn, en højere indtægt. Jeg synes ærlig talt, at de, der er beskæftiget andre steder end i bygge- og anlægsgangene, må føle sig meget underligt til mode over, at det først er, når bygge- og anlægshåndværkerne har en vis ledighed, at fru Hanne Reintoft vågner op til dåd.

Helge Nielsen: Jeg må først anmode arbejdsministeren om at læse den udtalelse, LO er kommet med vedrørende ministerens bestemmelser om tvungen ferie mellem jul

og nytår. Det var jo i relation til, hvad der var vedtaget i mæglingsforslaget, at LO protesterede over for arbejdsministerens indgreb også på dette område.

Det, jeg sådan set bad om ordet for, var for at bede arbejdsministeren om at svare mig på det spørgsmål, jeg stillede: har arbejdsministeren udtalt, som der står i Aktuelt, at boligbyggeriet har nået et omfang, som vil være tilstrækkeligt, måske mere end tilstrækkeligt, i de kommende mange år? Det vil jeg gerne have et ganske klart svar på, for hvis det er arbejdsministerens opfattelse, strider den imod, hvad statsministeren og boligministeren har givet udtryk for over for 21 mands udvalget.

Forslagsstilleren (*Hanne Reintoft*): Nu behøver arbejdsministeren egentlig ikke at skjule, at det egentlig var hans hensigt, hvis han kunne få det igennem politisk, at folk skulle gå ledige mellem jul og nytår uden overhovedet at få nogen understøttelse for det.

Lad mig lige sige, at jeg forstår overhovedet ikke denne argumentation med, at der næsten ingen ledige er. Jeg kan her komme med tørre tal for; at visse fag er ramt af en ledighed, vi ikke har set i mange år. Men selv om det ikke skulle være tilfældet, selv om der kun var 10 langvarigt ledige i dette land, hvorfor i himlens navn kan man så ikke komme dem til hjælp med en fornuftig lovgivning, når skattetræk, prisstigninger og en ikke tilstrækkelig kompensation har givet dem en vanskelig stilling? Selvfølgelig er det da noget, der gør indtryk på enhver politiker, der føler sig knyttet til arbejderbevægelsen, når den borgerlige regerings økonomiske politik rammer en bestemt faggruppe meget, meget hårdt og i og for sig bringer dens eksistens i fare. Der er vel ikke noget at sige til, at man reagerer, når f. eks. hele bygge- og anlægsvirksomheden herhjemme bliver ramt på et tidspunkt, hvor vi har alt muligt behov for fornuftigt byggeri.

Jeg kan ikke tolerere — jeg synes, det er så nonchalant og hånligt — at man bliver ved at sige, at disse folk bare skal gå over i eksporterhvervene. Vi har dygtige bygningshåndværkere i dette land. Vi har bygningshåndværkere med en lang uddannelse, og vi har brug for deres arbejde. Så kan man da ikke bare sige, at de skal gå over i et

[Hanne Reintoft.]

andet fag. Jeg tror aldrig nogen sinde, arbejdsministeren vil byde en af sine egne fagfæller, at han skulle omskoles til eksport erhvervene; det ville nok vække lidt mindre lykke.

Lad mig slutte med at sige, hvis det ikke er gået op for arbejdsministeren, at jeg tror faktisk ikke, bygningshåndværkerne har tænkt sig at finde sig i denne ledighed. Det synes jeg de efterhånden har givet udtryk for temmelig kraftigt.

Arne Larsen: Arbejdsministeren har ikke synderlig lyst til at diskutere disse problemer ud fra de anskuelser, som nogle af ordførerne har gjort sig. Han går helst ud fra sine egne, og så fremsætter han altså den påstand, at vi nu er inde i en situation — det var hr. Helge Nielsen også inde på — hvor der kun var behov for 50.000 boliger om året, og hvis vi holdt det niveau, ville man kunne forudse, at der ville blive overflødige bygningshåndværkere, fordi byggeriet blev mere og mere rationaliseret, utraditionelt osv. Sådan har jeg vel lov at udlægge ministerens ord.

Nu er ét jo, hvad der eventuelt står i en perspektivplan, som ikke er vedtaget noget sted. Noget andet er det virkelige behov for boligbyggeri her i landet. Arbejdsministeren kan godt jonglere med tallene og sige, at 50.000 boliger under de forhold er tilstrækkeligt. Ja, med de finansieringsvilkår, vi har for boligbyggeriet, vil jeg indrømme, at så er 50.000 boliger sikkert tilstrækkeligt, for så er det ikke muligt at udleje de 50.000 boliger, fordi de er alt for dyre. Men hvis regeringen kunne finde på at lave en anden finansieringspolitik for boligbyggeriet, er jeg overbevist om, at så var 50.000 lejligheder om året ikke tilstrækkeligt; så var der et behov for langt, langt flere. Hvis man endelig vil mene, at 50.000 nye boliger om året er tilstrækkeligt, vil jeg minde om, at der, for ikke at sige for meget, er ca. 150.000 udslidte boliger, som godt kan fornys. Så der er masser af arbejdsopgaver at tage fat på.

Nu er bygge- og anlægsvirksomhed jo ikke alene boligbyggeri. Man snakker så meget om, at formålet må være, at vi får gang i eksportindustrien mest muligt, og vi

skal flytte arbejdskraft over fra produktion fra hjemmemarked til ekdportindustri osv. Ja men det koster vel også en smule investeringer? Der skal vel også en smule byggeri til for at lave de anlæg og de fabrikker, som skal producere for eksporten? Også her må der da være store opgaver.

Så har vi haft en diskussion her i folketinget for ikke så længe siden om de store trafikmæssige anlægsopgaver, hvor man påstod, at der ikke var arbejdskraft nok til at bygge Store-Bæltsbro, der var ikke arbejdskraft nok til at bygge Saltholm lufthavn osv. osv. — alle de store anlæg, som vi bør i gang med, men som det var helt utopisk at tro at vi kunne klare, eftersom vi havde arbejdskraftmangel. Nu siger arbejdsministeren, at vi kan forvente i de kommende år at have overskud af arbejdskraft inden for bygge- og anlægsområdet. Ja men så må der altså være arbejdskraft nok til at klare de problemer. Jeg synes, det er noget selvmodsigende, hvad regeringen her påstår.

Nej, der er arbejdsopgaver nok, og det er ikke spor nødvendigt at nedskære antallet af arbejdere i anlægs- og bygningsområderne, for der kan skaffes masser af beskæftigelse, hvis man vil skaffe beskæftigelse — men det er nok dér, det knirker: man har ikke lyst til at skabe de fornødne beskæftigelsesmuligheder her.

Arbejdsministeren harcelerer over, at der fremsættes forslag om en ekstraordinær engangshjælp til dem, der har været ledige i længere tid, og det er især bygge- og anlægsgrupperne, der her er tale om. Det er netop det, der er problemet. Vi kan måske nok påstå, at vi ikke har nogen større arbejdsløshed her i landet generelt set, for vi har opsuget 30.000, eller hvor mange det er, i andre områder. Men der er altså et ganske konkret område, hvor der er meget stor arbejdsløshed. Hvorfor så ikke gøre noget effektivt for at hjælpe på dette lille, begrænsede område? Socialistisk folkeparti har foreslået, at regeringen gør mest muligt for at iværksætte anlægsarbejder, og der er som sagt masser af opgaver at tage fat på. Men netop da det er så begrænset et område, synes jeg, at det er mere end karrigt, når regeringen ikke kan finde ud af at komme specielt de grupper, der har været langvarigt arbejdsløse, til hjælp.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Jeg har kunnet høre ikke mindst på hr. Arne Larsens betragtninger, at der virkelig har været et stort behov for den perspektivplanlægning, som er blevet udarbejdet, og jeg kan kun anbefale den på det bedste til studium.

Jeg skylder at svare på hr. Helge Niensens spørgsmål: jeg har ikke nogen indvending mod den måde, hvorpå jeg er blevet refereret i dagbladet Aktuelt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om bekæmpelse af flyvehavre har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 21. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om sundhedsplejerskeordninger.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om statens udlån til jordbrugsmæssige formål m. m.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om udlån til yngre landmænd.

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om fastsættelse af kapitels-taktster.

6) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den i London, Moskva og Washington den 11. februar 1971 undertegnede traktat om forbud mod anbringelse af kernevåben og andre masseødelæggelsesvåben på havbunden og i dens undergrund.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om det lollandske digelag.

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om erhvervsmæssig udnyttelse af forekomster i jorden [af Vivike m. fl.].

9) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om særlig ydelse til langvarigt ledige [af Hanne Reintoft].

Mødet hævet kl. 16.18.

89. møde.

Onsdag den 21. april kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Hagen Hagensen* til finansministeren:

„Vil ministeren søge tilvejebragt hjemmel til forrentning af overskydende skat, der ikke rettidigt måtte blive tilbagebetalt skatteyderen?“

Skriftlig begrundelse:

Kildeskattedirektoratet har oplyst, at det kan være tvivlsomt, om overskydende skat i alle tilfælde kan foreligge opgjort til tilbagebetaling til den i kildeskatteloven fastsatte frist, og at der ikke er hjemmel til at forrente sådanne beløb, der ikke rettidigt udbetales.

Når der af skatteyderne forlanges erlagt renter ved ikke-rettidig betaling, findes det også naturligt, at der ydes skatteyderne rente af beløb, som ikke rettidigt tilbagebetales af staten.

Hagen Hagensen: Mit spørgsmål til finansministeren er stillet på baggrund af oplysninger fra kildeskattedirektoratet om, at det kan være tvivlsomt, om overskydende skat, dvs. for meget betalt forskudsskat, i alle tilfælde rettidigt kan foreligge opgjort til tilbagebetaling, og at der ikke er hjemmel til at forrente sådanne beløb, der ikke rettidigt kommer til udbetaling til skatteyderne.

Det må være ganske klart, at skatteydere, der ikke rettidigt får tilbagebetalt, hvad de har krav på fra staten, i hvert fald må have forrentet de beløb, som de ikke rettidigt får tilbage. Det kan i øvrigt være forbundet med ulemper og afsavn nok for de enkelte, at de ikke får deres overskydende skattebeløb tilbage i rette tid, så forrentning er det mindste, der kan forlanges og også ventes. Staten kræver jo forrentning ved ikke-rettidig betaling af skatter og må selvfølgelig yde det samme over for skatteyderne.

Siden mit spørgsmål er stillet, er det blevet klart, at der er en hel række skatteydere, som har krav på at få penge tilbage, når slutopgøret skal ske, og der foreligger en rapport fra det af staten antagne rationaliseringsfirma om, at det kan forventes, at slutopgørelsen for 1970, det første indkomstår under kildeskatteordningen, vil blive behæftet med fejl i ganske betydeligt omfang. Der har været nævnt 12 pct. af slutopgørelserne, som måske bliver forkerte; tallet kan måske endda forventes at blive større, men det er da også muligt, at det bliver mindre, afhængigt af, hvor meget det lykkes at få rettet op på beregningerne i kildeskattedirektoratet.

Det må være klart, at skatteyderne ikke bør lide skade ved fejl i kildeskattesystemets indkøringsperiode, og jeg opfordrer finansministeren til at tilkendegive, at der vil blive rådet bod på fejl, bl. a. ved, at der sker forrentning over for skatteydere, der ikke rettidigt får de penge tilbage, som de har krav på.

Kildeskatten har vi fået, og den må vi af finde os med, hvad enten vi nu kan lide den eller ej, og de fejl, der kommer i indkøringsperioden, kan for mig at se heller ikke lastes den forvaltning, der dygtigt arbejder med tingene, ej heller den nuværende regering, endsiges dens finansminister.

Det grundlag, der var for kildeskattens iværksættelse, blev for mig at se ikke tilstrækkelig gennemprøvet. Det lykkedes at få udsat kildeskattens indførelse et år, men det var for mig at se ikke nok til at klare tingene, og nu kommer vi altså ud for, at skatteydere ved slutkatteopkrævningen for 1970 kan risikere, at der er ganske mange fejl forbundet dermed. Mit spørgsmål må også ses på denne baggrund; der må ydes de skatteydere, der uden skyld kommer ud for fejl, compensation i hvert fald i form af rente af de beløb, de har krav på at få tilbagebetalt.

Finansministeren (Ninn-Hansen): Efter min opfattelse bør det ikke gå ud over skatteyderne, hvis der indtræder fejl eller forsinkelser og disse fejl og forsinkelser enten skyldes myndighederne eller andre, der har med skattesystemet at gøre. Der deler jeg altså helt hr. Hagen Hagensens opfattelse.

Den frist, der er omtalt for betaling af